

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Egy kis késés.

Folyamodvány érkezett a vármegyéhez. Panaszos, kérő folyamodvány. A vármegyei jegyzők kéri, hogy miután nekik nem számították be a magyar állam fennállásának ezredik évét három szolgálati évnek — mint ahogy más tisztviselőknek beszámították — pótolják ki ezt most azzal, hogy számítsák be nekik három évnek a mostanit, amelyben a király nyolcvanadik születésnapját ünnepli.

A panasznak föltétlenül van alapja. Nem volt méltányos a jegyzőket kihagyni abból a kedvezményből, melyet a nemzeti örömnép alkalmából minden köztisztviselő megkapott. Érthető, ha a sérelmet felpanaszolják — bár mintha egy kissé elkéstek volna. Jogos, ha a mulasztás pótlását kéri — bár az a mód, melyet javaslatba hoznak, egyáltalán nem megfelelő.

Nem megfelelő a kívánt mód. Nem pedig azért, mert nem az annak idején meg nem adott kedvezés utólagos megadását, tehát a mulasztás helyrehozását kéri, hanem merőben új kedvezményt óhajtanak. Annak lenne értelme ha azt kívánnák, hogy az ezredévi ünnep esztendeje az akkor már szolgálatban volt jegyzőknek három évnek számítassék. Ez felelne meg a méltányosságnak és igazságosságnak. Ez a reparáció ellensúlyozná a sérelmet is, mert hiszen arról van szó, hogy a millenáris évet nem számították be három évnek.

Hogy állunk azonban az 1910. év beszámításával?

Az uralkodó 80. születésnapja feltétlenül olyan alkalom a nemzet életében, melyet meg kell ragadnia a kellő ünneplésre. Szép ünnep, jelentőségteljes ünnep, hanem azért még sem fogható az ezredéves fennállás nagy nemzeti örömnepéhez. S ha a magyar állam 1896-ban azzal is kifejezést adott örömének, hogy köztisztviselői szolgálati idejébe ezt az örömnepet három évnek számította be, a mégis csak kisebb jelentőségű mostani alkalomnál ugyanazt megismételni nem lehet. De nem lehet még egy oknál fogva: az ilyen többszörös szolgálati év beszámításnak csak akkor van ünnepi jellege, ha az lehetőleg általános keretekre terjed ki. Szűkebb körű, stereotip beszámításoknak abszolút semmi értelmük nincs s legfeljebb arra lennének jók, hogy egyszer egyik, máskor másik szolgálati ágához tartozók kéri szolgálati éveiknek valamely alkalommal összefüggő rendkívüli megszorítását.

Nemcsak a kérelem érdemi része esik azonban méltó kifogás alá, hanem az az indoklás is, melyei a jegyzők azt a kérést támogatni jónak látták.

Ezt írják: »Mig a koalíció kormányon volt, remélni sem mertük, hogy a rajtuk és vármegyénken számtalan esetben elkövetett igazságtalanság és méltánytalanság helyrehozatalát megkaphassuk.« De most, mikor a »lidércnyomástól« megszabadultak, tág tudóval szívják a vármegyei jegyzők is a remény levegőjét.

Kiváncsiak vagyunk, hogyha bíróság előtt bizonyításra szorítanak a kérvény fogalmazóját, hogyan tudná a koalíció

alatt vármegyénket ért számtalan igazságtalanságot és méltánytalanságot bizonyítani? Sehogy. Már pedig akkor ilyen gyanúsításokat szélnek ereszteni csunya dolog, nem méltó a jegyzők komoly testületéhez. De nem méltó a ma kormányon lévő férfiakhoz sem, mert lekiacsinálás valakiről azt feltételezni, hogy kedvesebb lesz előtte az a kérelmező, aki az ő hivatali elődjének becsületes pártatlanságát meggyanusítja. Ha a mostani regime nem teljesíti a jegyzők kérelmét, vajjon a mostani rendszert is éppen így fogják megvádolni és beárulni a következőnél?

Ma már a kormánypárt is letett arról, hogy a koalíció kiszínezett hibáival keressen olcsó babérokat. Nincs alapja ennek a babér keresésnek s bizony az egész nem is uri dolog. Megkéstek vele a jegyzők vagy négy hónapot. A kérelmükkel magával pedig éppen tízennégy évet késtek. Mi itt Pató Pál országában hozzá vagyunk szokva a késésekhez; de nem tetszik gondolni, hogy ekkora késés talán egy kissé mégis csak sok?

*

Uj v. b. t. tanácsosok. Már napok óta híre ment, hogy a király több püspöknek adományozta a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot. A kinevezés most már meg is jelent a hivatalos lapban. E szerint a király dr. Mihályi Viktor gyulafehérvári és togarasi görög katolikus érseknek, gróf Széchenyi Miklós győri és dr. István Vilmos szombathelyi

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az irigység.

— José Echegaray. —

Ama névtelen országok egyikében, melyek nem földgömbünkön, hanem csak a költők képzeletvilágában léteznek, a beláthatatlan síkság közepén, közvetlenül egymás mellett két hegy emelkedett: egy magasabb és egy jóval alacsonyabb. A kisebbet minden szépségével elárasztotta a természet, s ha vad szenvedélyek nem tombolnak bensejében, — minők az emberek szívét is fel szokták korbácsolni — nagyon boldog lehetett volna. Hiszen oly bájos, oly üde volt, mint az egykori paradicsom! Számtalan zöld sávra oszolt, lankás hegyoldalai lágy hullámmással lejtettek a róza felé, azokhoz a smaragd színű folyócskákhöz hasonlóan, melyek a magasból a végtelen tengerbe sietnek.

Mindenfelé kristálytisza patakok, kék tavacsok, habzó vizesek, virágot és madarat látott a szem. A források csobogása és a madarak éneke közben úgy tetszett, mintha az egész hegy nevetne és ujjongana, s mintha a biborvörös rózsák, lángoló színeikkel, vidám dalra nyíló ajkak lennének, míg a kék virágok milliói oly mosolygó szemeknek látszóttak, melyek

feltekintenek az ég felé. Ez a hegy nem volt más, mint magának az örömnepnek zöld levelekben, fehér habokban, illatárban és színpompában való megtestesülése. Igen, maga az öröm volt az, a mi a lomb között suttogott, a mi az erdőben bujdosit játszott az árnyékkal és nap-sugárral, s a mi fáról-fára, egész a hegy csúcsáig szállt, hogy ott a végtelenben gyönyörködhesse. Még az a vihar is maga az öröm volt, melyből időközönként erdő, virág és víz megremegett!

Ah, a hegy csakugyan nagyon boldog lehetett volna! Hiszen minden részecskéjét szerelem hatotta át. Nem volt fa, nem volt bokor, hol madár ne fészkelt volna. Alig indult felszínre a bimbó, máris színes pillangók repkedtek körül, sőt még a virágok kelyhében is rejtekhelyet talált a szerelem.

Mindenütt élet látketett. Szüntelenül csörgedező patakok, oly bőségesen öntözték a hatalmas fák gyökereit, mintha csak az élet árából merítették volna kristálytisza vizüket. Szikla, mező, növény, folyó, levegő, mind éltető meleget sugárzott.

A hegynek tehát mindene meg volt, hogy valóban boldog lehessen, s úgy látszott, hogy boldog is. Soha sem panaszkodott, még soha sem hallotta senki sóhajait és senki sem vette észre, hogy tiszta levegőjét gyilkos párák mérgezték volna meg.

De mindez csak látszat volt. Alattomban titkos, izzó tűz emésztette e hegy bensejét: az a tűz, melynek nincs lángja, az a tűz, melynek nincs fénye, — az irigység tüze.

A kis hegy irigyelte a nagyot. S bár vidáman csevegő patakjai és csicseregő madarai arra mutattak, hogy boldog és meglegedett, rejtett irigység emésztette bensejét. Vajjon miért irigyelte a nagy hegyet? Csak azért, mert magasabb volt, mint ő! Nem volt sem szebb, sem derültebb, sem szerencsésebb, — de magasabb volt.

Oldalait félelmet gerjesztő, sötét erdők borították. Széles, nagy folyói gyakran kiléptek medreikből és elpusztították a partvidéket. Csúcsa körül büszke sasok keringtek. Eneklő madár és pillangó ellenben ott korántsem volt annyi, mint a kis hegyen és oldalain, a fű és bozót között, veszedelmes kigyók tanýáztak.

Távolról azonban mindez nem ötlött szembe. A kis hegy csak azt látta, hogy társa jóval magasabb, mint ő és csak azt nézte, hogy mint kővályognak sziklacsucjai fölött a sasok, s mint írják le körülötte azokat a hatalmas íveket, melyeket előtte az irigység fényesen tündöklő köröknek tüntetett fel az égbolton.

És a kis hegy napról napra irigyebb lett, s ezzel kék és piros virágai sárgulni kezdtek. A keblében izzó láva utat tört magának a föld mélyébe s arra kérte a vulkánok nemtőjét, hogy

püspököknek, valamint gróf Beldi Ákos nyugalmazott főispánnak a belső titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, jul. 28.

Elnök: **Berzeviczy** Albert.

Az ülés kezdete negyed tizenegy órakor.

Hajdu Imre a közigazgatási bizottság jelentését terjeszti be Zenta és Nagykanizsa városok kérvényéről, melyben törvényhatósági jogot kérnek. A kérvényeket annak idején napirendre tűzik. Napirend előtt

Nagy Sándor bocsánatot kér a Háztól a tegnapi sértő közbeszólásáért.

Székely Ferenc igazságügyminiszter törvényjavaslatot nyújt be a konzuli bíraskodás újabb meghosszabbításáról.

Az ujoncjavaslatok.

Az ujoncjavaslatot harmadik olvasásban is megszavazzák.

Elnök: A javaslatok hozzájárulás céljából átküldetnek a főrendiházhoz.

Következik

a román kereskedelmi szerződés

folytatólagos tárgyalása.

Barcsay Andor pártja nevében nem fogadja el a javaslatot. Ők a gazdasági önállóságot akarják és azért olyan javaslatot, amely a vámközösségen alapszik, nem fogadhatnak el. Nem csak a kormány iránti bizalmatlanságból foglalnak tehát állást a törvényjavaslat ellen. A törvénytelen eszközökkel létrejött parlamenti többség (Helyeslés) nem tesz egyebet, mint Auszria érdekét szolgálja. (Ugy van!) Ez a javaslat is Auszriának biztosít nagy előnyöket. (Ugy van!) Magyarországra pedig föltétlenül hátrányos. Kétségbevonja, hogy a szomszéd barátság istápolása indokoltá tenné a gazdasági téren adott concessiókat. Ez az új szerződés különösen Erdélyre veszedelmes.

Papp Géza előadó: Hisz az erdélyi ipar tönkre ment. (Zaj).

Barcsay Andor: Kellő támogatással még helyre lehetett volna állítani. Követeli 1911-re az önálló vámterületet. (Zajos helyeslés a baloldalon).

Kállay Ubul (Kossuth-párti): Magyarország gazdasági fejlődését csak az önálló gaz-

dasági berendezkedés alapján reméli és azért aggodalmi vannak eziránt a román kereskedelmi szerződés iránt. Ez a szerződés különösen a magyar állattenyésztésre nézve lenne veszedelmes. (Ugy van!) Az iparfejlesztésre tér át. A mezőgazdaság védelme előmozdítja az ipar fejlődését. Mivel pedig a kereskedelmi szerződésekben nem látja megsértettnek a mezőgazdaság érdekeit, a javaslatot elfogadja. (Helyeslés a Kossuth- és a munkapárton).

Szterényi József: Károlyi Mihály gróf tegnapi beszédére reflektál. Az agráriusok vezérének a beszéde fordulópontot jelent az ipar fejlesztésében. Védelmezi a külügyminiszter politikáját a román kereskedelmi szerződések tárgyalásánál. Az erdélyi kisipar pusztulását a románival kitört vámháboru okozta. A tönkrement iparosok kivándoroltak Erdélyből. Azt az ipart felszítani pedig, ahol iparos nincsen, nagyon nehéz. (Ugy van!)

Szomorú tény a legelső iparágak, a malomiparok a hanyatlása. Ezt a hanyatlást a mezőgazdasági intézmények körében történt visszaélések és az őrlési forgalom eltiltása okozták. A mezőgazdasági kivitelünk nagyrésze Ausztriának jut, ahelyett, hogy ezen termények részére széleskörű piacot tudnánk teremteni. Az őrlési forgalom eltiltásának káros hatását a malomiparban, minden oldalon elismerik, módosításokat kell tehát keresni ennek az ellensúlyozására. Nagy vámkülönböletet kell teremtenünk a malomipari terményeink részére. Ez nem csak nekünk lesz előnyünkre, de még Ausztriának is, mert megszünteti azt a féktelen versenyt, amely a malomipari termékek kivitelénél dúl. Az egész keleti kereskedelemben hanyatlak Magyarország és Ausztria kivitele és előtérbe lép Németország és Olaszország helyes ipari politikája következtében folyton fejlődő kiviteli piacai. Es a kivitelnek ez a csökkenése mélyen érinti a magyar ipar érdekeit. Rá kell szorítani a Balkán államokat, hogy ők maguk okozzanak versenyt nekünk a keleti piacon. (Ugy van!) A magas agrárvámok indokoltak, de ha megszüntünk export állam lenni, akkor ezek a magas vámok, már szociálpolitikai szempontból sem indokoltak. (Ugy van!)

A fogyasztási és élelmi szerek árai sehol sem emelkedtek olyan rohamosan és olyan nagy arányokban, mint Budapesten. Ennek bizonyítására összehasonlító kimutatást olvas fel Berlin, Páris, London és Budapest husfogyasztásáról. Emellett például a husfogyasztás Budapesten óriási mértékben csökken. Ez aggasztó jelenség és káros hatással lehet magára a mezőgazdaságra is.

Néhány élelmicikk ára a vidéken mindinkább emelkedik. Különösen aggasztó a tej és

tojás árfolyamának az emelkedése Szegeden, Kassán, Debrecenben, Pécsen, Pozsonyban és Kolozsváron. A fogyasztási szövetkezetek ugyan némileg utját állják az áremelkedéseknek, de csak addig míg az államtól, illetve a köztől kedvezményeket nem élvez, vagyis míg szigorúan kereskedelmi alapon áll. Védelmezi a magyar tisztességes kereskedelmet, a tisztességtelen kereskedelem ellen. A magyar kereskedelem maga sürgette a változó kormányoknál a tisztességtelen kereskedelem kiküszöbölését. (Ugy van!)

Attér a magyar állattenyésztésre.

Akinek a magyar állattenyésztés a szíven fekszik, osztja az agráriusok álláspontját, amelynek értelmében az élő állatok behozatalát nem lehet megengedni. Rátér a balkáni kereskedelmi szerződések általános bírálatára és statisztikai adatokkal igazolja, hogy azok mindig kedvezőtlen hatással voltak a magyar kereskedelmi életre. Minduntalan találkozunk azokkal az állításokkal, hogy ezekből a kereskedelmi szerződések közül csak Ausztria ipara húz szép hasznot.

Ez az állítás onnan eredhet, hogy a külföldi államok külkereskedelmi statisztikai adatai csak a monarchiára és nem annak két felére vonatkozó statisztikai adatokat tartalmaznak. Nekünk fél- és egész gyártmányokban az 1908. évi statisztika szerint 748 millió kivitelünk volt, ebből 207 millió korona esett ipari cikkekre. Ebből 60 millió megy a Balkánra, a mit nem lehet kedvezőtlen eredménynek nevezni. Ahelyett, hogy a keleti államokat a magunk szférájába vontuk volna, rászorítottuk ezeket az államokat, hogy versenytársaink legyenek.

Egy hang: Ez a magas politika!

Szterényi József: Igen, ez a magas politika, amelyet nem most, hanem már régen állapítottak meg. Rátér a drágaság kérdésére és újból polemizál gróf Károlyi Mihályval. A magas agrárvámok eltörlését sürgeti. A javaslatot elfogadja.

Szterényi beszéde után Sándor Pál szólalt fel. Helyteleníti a román kereskedelmi szerződéshez csatolt titkos szerződést.

Sándor Pál után még Páány Béla szólalt fel.

Az ülés két órakor ért véget.

A jegyzők nyugdíj ügye.

A biharmegyei jegyzők ismét kérelemmel járulnak a törvényhatósághoz nyugdíj ügyüknek rendezése végett. A kérelem tárgya most

segítsen neki a kis hegy megnövesztésében. És a nemtő meghallgatta ezt a kérést. A hegy egyre magasabbra és magasabbra emelkedett, de nagyságával együtt az irigység is nőtt bensejében. A leáldozó nap sugarai azonban még mindig ott ragyogtak a szomszéd hegy ormain, midőn őt már rég beborította a homály. Folyton a nagy hegy árnyékában kellett lennie, s ő ezt a megaláztatást sehogy sem tűrhette el.

Nőni akart, s addig-addig nőtt, míg végre magasabb lett a szomszéd hegynél. Ah, de mily drágán kellett megfizetnie ezt a nagyást! . . . Lejtőn az erdő szaksítján mély szakadékok támadtak, kies völgyei egykori bájukat elvesztették, erdei megritkultak és forrásainak nagy része kiapadt. A növényzetet már nem öntözték szeliden hőmpolygó patakocskák, s kopárra vált csúcscsőről vadul törtető patakok zúgtak a mélység felé.

Az irigységtől megsárgult virágok elhervadtak és más hazát kerestek maguknak a pillangók. A fákon többé nem volt fészkek, s az erdők hangversenye elnémult. A vidám csicseregést ragadozó madarak káromgása váltotta fel. A hegy ezalatt egyre nagyobb lett, de egyre ridegebb is. Minél magasabbra nyultak ormai, annál mélyebbre menekült minden élet kietlen szirteiről.

Tehát magasabb volt, mint azelőtt, de közelebbi végtelenül szomorú képet nyújtott. Nyájas völgyek helyett rohanó vizek és zöldellő

halmok helyett kietlen szirtek voltak láthatók.

Most már az ő csúcsa körül is keringtek sasok, de a többi madár mind távol maradt. Csakhogy az irigység semmivel sem kielégíthető. A kis hegy ugyan nagyságra, terjedelemre jóval felülmulta a másikat, de azért nyugalmat mégsem talált. Az irigy hegy — már csak így nevezzük az egykor kicsiny hegyet — még magasabb akart lenni, s még magasabbra is nőtt. Valóságos óriás lett belőle. Csúcsa a felhők között veszett el és úgy látszott, mintha át akarta volna törni az eget.

Vajjon boldogabb volt-e most, mint akkor, mikor még kicsiny volt! . . . Nem, nem volt boldogabb!

Egykor mosolygó ormaira a természet többé nem borított zöld köpenyt, mint hajdan, hanem jégkéreggel vonta be. Örökös hó fedte egykor oly szeliden hullámzó lejtőit. A mit az élet meleg lehellete teremtett volt, azt most jégge dermedtette a halál. Ott, hol azelőtt viruló mezők és ligetek terültek el, most szédítő örvények és mély szakadékok tántogtak. Óriás karmival, csak szörnyeteg szagathatta így szét az egész hegyet. Ez a szörnyeteg az irigység volt.

Igy fagytak be mind a vizesések és folyók, s a vastag jeget még a nyári nap heve sem tudta többé felolvasztani. Így marad-

tak azután szárazon az alacsonyabb fekvésű tájak is.

Mindenfelé jég, aszály és zordon enyészlet! A virágok elhervadtak, a pillangók elpusztultak bájjaikban, s már régtől nincs méz a hegyen, mióta a méhek elköltöztek egy jobb hazába. Végre az utolsó fa is kiszáradt, az utolsó fészkek is elpusztult, s az utolsó madár is elröplött. Azóta néma a hegy.

Már sasok sem keringtek csúcsai körül. Miért is keringtek volna? Hogy ott a hidegtől nyomorultan elveszenek? . . . Így vált a hegy óriás lassanként szomorú, fagyos tetemmé, de bensejét azért folyton az a tűz emésztette, melynek nincs lángja, melynek nincs fénye: az irigység tüze. Az irigység önmagából szívja a tápot és kielégítést még s ha sem nyert.

A nagy hegy most már fájdalommal nélkülözötte mindazt, a mit elvesztett és önmagát irigyelte azért, a mi egykor az övé volt. Erdő, völgy, árnyék, üde levegő, kristálytisza patakok, pillangó, virág, madárdal s az élet jótékony melege . . . mindez örökre elvesztett!

A magasban nincs árnyék. A látóhatár ugyan szélesebb, de a hideg dermedt.

A hatalmasok nem mindig boldogok!

is az, hogy a községi jegyzőket is részesítsék abban a kedvezményben, amiben a többi tisztviselőket, hogy tudniillik egy bizonyos évet, akár a milleniumit akár a király 80 éves születésének jubileumi évét három évnek számítsák be. A jegyzőknek, ha tekintetbe vesszük azt, hogy a milléneumi kedvezménytől elesetek, méltányos e kérelmük teljesítése, csak nem most.

A kérelemnek azonban a hangja, modora olyan, hogy az egy ilyen testülettől, mint a jegyzők, semmiesetre sem hagyható szó nélkül. Panaszként felemlítik, hogy már hasonló kérelmet intéztek a Wekerle kormányhoz, akkor azonban nem teljesítették. Ezt az elutasítást bünyül rójják fel a koalíciónak és igazságtalannak, méltánytalannak tartják az összes koalíciós intézkedéseket. Amikor pedig ezt teszik elhallgatják azt, hogy miért utasította el a miniszter a jegyzők kérelmét.

A jegyzők nyugdíjalapja ugyanis a vármegyei alapok közül a legszegényebb, úgy an yira, hogy legutóbb is az ex-lex miatt beállott fél éves adóhátralékok oda juttatták a nyugdíj alapot, hogy az alispán a nyugdíjak folyósításának megtagadása iránt akart intézkedni. Ezt az alapot akarták megterhelni a jegyzők három évi nyugdíjjárulékok megsporolásával és az időben nyert előnyökkel. Ezért tagadta meg a volt kormány a kérelem teljesítését. Erről azonban a jegyzők most hallgatnak és kigyót, békát rákiáltanak a szerintük »munkátlanlanságban kimúlt« koalícióra.

A jegyzők tegnap adták kérelmüket az alispáni hivatalhoz. Kérik, hogyha már a milléneumi évet nem számították be 3 évnek, legalább a király 80 éves jubileumi évét számítsák így. Kérelmük indokolásában egy egész légiója van a hízegésnek, miközben megfelelnek mindarról, amit a koalíciós kormánytól nyerte és amelyek sokkal előnyösebbek mint a 3 éves nyugdíj év.

Azt hisszük, hogyha a kormány most is előrelátólag fog intézkedni és a jegyzői nyugdíjalapot átvizsgálja, úgy most is el fogja használni a kérelem teljesítését arra az időre, amikor az alap megfogja bírni a három éves megterhelést.

A szolnokdobokai felhőszakadás.

Szolnok-Dobokamegye főispánja több megyei tisztviselővel együtt most járja be a felhőszakadástól pusztított vidékeket. Rettenetes az a kép, melyet a betli ni járás nyújt. Gyászban vannak a falvak, elpusztult a vetés és nyomor vár azokra, a kik megmenekültek az ár elől.

A Szolnok Dobokamegyén végigszángulított felhőszakadás vasárnap délután négy órakor kezdődött s csaknem négy órán keresztül szakadatlanul tartott. A vihar már magában Désen szokatlanul vehemens volt s meglepő elemi erővel lépett föl: zárt utcákon és városi telkeken élőfákat gyökereitől tépett ki, cégtáblákat szaggatott le. A sűrű záporban hulló galambtojás nagyságu jégdarabok csakhamar járhatatlanná tették az utcákat s embert, állatot föld alá üzték. A határban levő vetéseket, gyümölcsösöket a jég teljesen elverte, a mi akkora károkat okozott, hogy a várható mezőgazdasági eredményeket a minimumra csökkentette.

Még elszomorítóbb a felhőszakadás pusztítása a vármegye többi vidékén. A vihar

ugyanis Déstől Magyardécsen, az ismert gyümölcs-termelő községek, Csicsókereszturon, Felőrön, Nagydebreken, Alsóilosván és Ispánmezőn át északra irányban száguldott tova s utjában a földeken elpusztított mindent, amit csak ért. E községek völgyvidékének egész gazdasági termése semmivé lett. A tengeri, kalászos és takarmánydűlők teljesen el vannak iszapolva, nagymennyiségű sziklatörmelékkel, sok helyütt félmázsás kődarabokkal vannak eltorlaszolva, úgy hogy e vidékek legnagyobb része talán egyszersmindenkorra elveszett a mezőgazdasági művelés számára.

A legpusztítóbb volt a felhőszakadás rombolása Nagydebrek és Ispánmező községekben, ahol a községek átfutó kis patakok és hegyi levezető árkok rohanó áradattá gyűjtötték a szennyes vizet s az árvíz e községek alacsonyabban fekvő helyeiben iszonyu pusztítást végzett.

A legsúlyosabb áldozatot azonban emberéletben követelt a vihar. A felőri óvónön kívül Nagydebreken harminc halott, Ispánmezőn kilenc halott, összesen tehát negyven halott az áldozatok száma. Igen sokan sebesültek meg azonkívül súlyosan és könnyebben. Debreken egy öttagu család házastul, mindenestül az utolsó szálíg elpusztult. Tizennégy hullát még ma sem találtak meg. A többieket, közöttük sok serdültebb korú és több gyermeket, tegnap temették el. A halottakat festetlen fakoporsókban a csűrőkben helyezték el s a hozzátartozók és a többi szerencsétlenül jártak is tömegével lepték el egész naponát a csűröket s hangos sirással állottak a koporsók mellett. A temetés innen a csűrökből történt óriási részvét mellett.

UJDONSÁGOK.

A MOZI.

A római nép a császárság idejében így kiáltott fel: »Panem et circenseri! Kenyeret és cirkuszt!

Ija azóta már nagyot haladt a világ. Ma már a kenyeret nem gondos háziasszonyok sütik, hanem a kenyérgyárakban állítják elő s nem cirkuszért, hanem moziért lelkesedik a nép. A cirkusz ma már olyan látványosság, amelyben csak »minorum gentium« gyönyörködik. A műveltebb középosztálynak a színház mellett a »mozi« a főszórakozása. A moziban látottakkal tér nyugovóra, (vagy marad fenn reggelig) a kultur ember s ennek gondolatával üdvözi a felkelő napsugarát!

A kulturerber kedélyes, fesztelen szórakozása tehát a mozi. És amennyiben a kinematograf képek büszkességgel töltik el a tökéletesedés felé törekvő embert, mint a melyekben a tudás vívmányát látja és agyát termékenyítik, amennyiben a lélekre is nehezítőleg hatnak, ha megfelelő milió keretében mozognak.

Csak hogy éppen itt a bökkenő. »Hier liegt der Hund begraben« — mondja a német. Jól magyarul ez a bibije a dolognak.

Ma már nemcsak Budapesten, hanem a nagyobb vidéki városokban — így nálunk is — valóságos mozi ipar van.

Az pedig még sem járja, hogy a tudomány fegyverével mételezzék az erkölcsöket s garasos, anyagi érdekből szórakoztatás címen a tiszta erkölcs ellen intézzenek orvtámadásokat.

A mozi darabok három osztályba sorozhatók. Egyike tanulságos, tudományos, ismeretterjesztő. — Másik a rémregények essenciája, valóságos Nick Karter történetek és kalandok megtestesítése. — Harmadik a pornografikus irodalomnak ad oculos való hozása.

A második csoportba tartozó képek még csak valamiképpen tűrhetők, mert hiszen van-

nak benne kacagtató, komikus részletek, amelyek elvégre is az ember erkölcsi érzékét nem sértik.

De már a harmadik csoportba tartozókat rendőrileg kellene üldözni. Mert az már még sem járja, hogy a szórakozás címen az ember költekeztén, hozzá még egy csomó brutális, erkölcsstelen darabot kelljen végig néznie.

Talán nem ártana a mozik műsorát a rendőrségnek hetenkint előre megnézni s megfelelő darabokat kihuzni.

Mert erre bizony egy családapa sem kíváncsi, hogy mi van »A menyasszony szökése«, vagy »Egy éjjel a szállodában«, vagy más efféle című darabban.

Mig az ilyen apró csacsiságok, mint pl. »A két szál fagygyertya«, vagy »A halva született nagyapó« s más ilyen bohózatok tűrhetők, de olyan darabok, amelyek az ember erkölcsi érzékét, lelkének finomságát, nemességét sértik — a Közősbe dobandók. Az nem baj, ha a mozitulajdonos is utána megy.

Ne feledjük: »Minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs« . . . (y)

* **Személyi hírek.** Dr. Németh Gyula teológiai tanár és Lestyán Endre papnöveldei lelkiigazgató német-, francia és angolországi tanulmányutjukról tegnap Nagyváradra haza érkeztek.

* **Uj tanár a nagyváradai jogakadémiaán.** Dr. Notter Antalnak egyetemi tanári kinevezése óta, körülbelül uj esztendő óta üresen állott a váradai jogakadémiaán az egyházjog és jogtörténet tanszéke. E kathedrát most töltötte be a kultuszminiszter. Kinevezésén arra dr. Bockhor Mihályt, az erdélyi róm. kath. státus titkárát. Az uj tanár széleskörű tudományos, irodalmi és egyleti tevékenységet fejtett ki Kolozsvárt, hol egyik irányítója volt kath. státusnak s buzgó részt vett a kolozsvári katolikusok élénk hitéletében. Reméljük, hogy akadémiánk uj tanára uj működési körében sok érdemet fog szerezni az ifjúságnak a modern viszonyok megkövetelte tudományos és vallásos oktatásával.

* **A megyei pótadók sorsa.** Bihar-megye pótadói miatt az előző években oly sok kellemetlenség volt a törvényhatóság és kormány között, hogy ebben a tekintetben valósággal vezetett Bihar-megye. A mult évben a sok miniszteri felirati harc után, a vármegye úgy gondolta elsimitani a sok differenciákat, hogy a kifogásolt pótadó százalékok helyett egy uj alapot létesített, melynek céljaira 2 és fél százalék pótadót vettek fel. A költségvetést már csaknem egy éve felterjesztették a belügyminiszteriumba jóváhagyás végett. A megye sokat remél az uj alaptól, mely nagyon sok megterhelést vesz le a többi alapokról. A vármegye a felterjesztés óta állandóan sürgette az alapok jóváhagyását. Miskolcay Ferenc dr. főispán személyesen is járt fenn a dologban, azonban a jóváhagyás még mindig késik. Most végre a sürgetések özöne után arról értesítette a vármegyét a belügyminiszter, hogy megkezdte a költségvetések felülvizsgálatát s annak eredményéről értesíteni fogja a megyét.

* **Uj főszolgabírói állás szervezése.** Bihar-megyénél kilátás van rá, hogy legközelebb még egy uj főszolgabírói állást szerveznek. Az uj főszolgabírónak nem volna járása, az alispán mellé lenne beosztva. A teendője a községi vizsgálatok alkalmával tapasztalt hiányok megszüntetésére irányuló intézkedések végrehajtása lenne. Ezen kívül a jegyzők tegyeimi ügyében tartaná felülvizsgálatot. Az

uj löszolgabírói állás szervezése iránt Nagy Márton, Markovits Károly, Markovits Manó és Csifra Kálmán löszolgabírák tettek előterjesztést. A javaslattal a szeptemberi közgyűlés fog foglalkozni.

* **10.000 korona iskolák berendezése.** Nagyváradi város törvényhatósága az építendő polgári fiú és leány iskolák berendezésére 10.000 koronát szavazott meg. A belügyminiszter értesítette a várost, hogy a közgyűlés határozatát jóváhagyta.

* **Városok évkönyve.** A magyarországi városok kongresszusa az idén kiadja a városok évkönyvét. Az adatokat most gyűjtik s Nagyváraira tegnap érkezett meg a fölhívás, hogy bocsásson statisztikai adatokat rendelkezésre, amelyeket az évkönyvben felhasználnak.

* **Nem akad vállalkozó.** A Kolozsvári- és Aradi-uti, továbbá a bányasori vámházak felépítésére Nagyváradi város árlejtést hirdetett s tegnapra volt kitűzve a versenytárgyalás. Azonban az árlejtés meddő maradt, mert nem akadt ajánlattevő sem a kőműves, sem az ács, szobafestő, asztalos stb. s csupán a bádigos munkákra pályáztak Goldberger Lajos, Fey Rezső, Fehérvári Dezső és Vicsay Testvérek. Ilyen körülmények között vagy új árlejtéssel próbál szerencsét a tanács, vagy házilag készített el a vámházakat a város. Az árlejtés meddőségének oka valószínűleg a sok magán építkezésben és téglahiányban keresendő.

* **Ujabb felebbezés a jégvám ellen.** Az új kövezetvám díjszabályzatban Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága a behozott jég métermászaja után 10 fillér kövezetvámot iktatott be. Ez ellen Krausz Béla, a peceszőlősi sör- és jéggyár tulajdonosa felebbezést adott be. Tegnap egy újabb felebbezés érkezett be a városhoz. Fleischhacker Gyula és még nyolc törvényhatósági tag adta be a jég kövezetvámja ellen. Felemlítik, hogy azért is méltánytalan a jég után a kövezetvám kivétele, mert az egyedül érdekelt peceszőlősi sör- és jéggyár Nagyváradon tart raktárt és sörkimérést s így itt adófizető.

* **A Szent László-tér rendezése.** A Szent László-tér aszfaltozását és rendezését egy fél évvel ezelőtt elhatározta Nagyváradi város törvényhatósága és pedig 314.452 korona költséggel, amelyre kölcsönt vesz fel, még akkor is ha ennek törlesztésére a közköltőt kell felemelni. A belügyminiszter értesíti a várost, hogy a kereskedelmi miniszter közbejöttével felülvizsgálta a terveket és költségvetést s ezek alapján a tér rendezését 283.290 korona helyesbített összeggel engedélyezi. A költség mékenti fedezésére nézve megjegyzi a miniszter, hogy a kölcsön felvételére külön határozatot hozzon s a kötvény és törlesztési tervvel együtt jóváhagyás végett terjessze fel hozzá.

* **A piaci kereskedők helypénze.** A legutóbbi városi közgyűlésen, Nagyváradi város kövezetvám és helypénz díjszabályzatának módosításával különösen a váralja-velencei városatyák keresztülakarták vinni, hogy a hetivásárok alkalmával a helybeli iparosok is fizessenek éppen úgy helypénzt, mint a piaci földön áruló kereskedők, vagy az utóbbiak is mentessenek fel a helypénz fizetése alól. A törvényhatóság több tagja azonban erős érvekkel kifejtette, hogy a helybeli kisiparosokat nem lehet összehasonlítani a piaci árusokkal, mert ezek nem saját készítményeiket, hanem az üzletekből kihozott, legtöbbször külföldi, főleg bécsi árukat hoznak forgalomba. A legtöbb ilyen kereskedő nagyobb üzle.ek eladója csak s a vásár végével visszaviszi a megmaradt árut. A törvényhatóság többsége belátta, hogy a szabály-

rendelet igazságos s mivel a helypénz eltörlését az illető piaci kereskedők sem kérték, a szabályrendeletet változtatlanul elfogadta. Ez ellen most Schwarcz Antal, dr Tóth Ferenc, Sas Ede s még néhány törvényhatósági tag fellebbezést adtak be amelyben az egyenlő elbánást hangoztatják s az iparosok kiváltsága ellen érvelnek, téves alapon. Azt hisszük azonban, hogy ezek az érvelések nem fogják meggyőztetni a minisztert, s a fellebbezéssel nem érnek célt.

* **Öngyilkos végrehajtó.** Tegnapelőtt Ricsák János berettyóújfalusi végrehajtó Debrecenbe ment s az ottani Széchenyi-szállodában vett ki egy szobát. Mikor megérkezett, levelet irt egyik ismerőséhez, melyben elmondja, hogy öngyilkosságot követ el. Ez a levél azonban a rendőrség kezeihez jutott, amely az éjszakai órákban le is tartóztatta az életunt 26 éves fiatal embert s bekísérte a büntügyi osztályhoz. Mikor azonban a lépcsőn felfele ment, a fordulónál, az utána egy-két lépésre haladó rendőr elől megfutott s mielőtt az megakadályozhatta volna, fölé lőtte magát. Rögön meghalt. Több levelet találtak nála, amelyekben szintén azt írja, hogy mindenáron meg akar halni. A hullát beszállították a debreceni közpórházba.

* **Dülledező házak.** Sárádon a csapadékvíz nagy emésztő gödörbe fogják fel. Ezek az emésztő gödörök arról nevezetesek, hogy akkor szokták takarítani azokat, mikor már a szomszédos házak dülledeznek miattuk. A lakosság legutóbb panaszt is tett e miatt az alispánnak, aki utasította a kulturmérnöki hivatalt, hogy a bajok megszüntetéséről azonnal gondoskodják. A mérnökség ki is küldte az egyik szakértőjét, aki megállapította, hogy a házak dülledését az emésztő gödörök bedugulása okozta. Most gondoskodtak a baj elhárításáról. Különös, hogy csak olyankor vesznek ilyen dolgot észre, amikor már repeznek a házak s az agyonütéstől félnek az emberek.

Szíves tudomására hozzuk, hogy Nagyváradon (Nagy Sándor-utca 2. szám alatt) egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő amerikai férfi szabó üzletet nyitottunk. Amennyiben alkalmunk volt az első amerikai szabászati akadémián nyert kitüntető oklevelet megnyerni a modern szabászat minden legújabb vívmányaiából. Pontos kiszolgálásért kezeskedik. Szíves pártfogását kérve tisztelettel:

HÁBER ÉS TÁRSA,

amerikai férfiszabók
Nagyváradi.

344

* **Borsalino, Pichler és angol kalap** nyári újdonságok **REICHARD ÁRUHÁZABA** megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és *amerikai cipők* kaphatók. 40

„Moskovits anatomiai” cipők
: : a legjobbak. : :

Kaphatók: Gyár épület Kossuth-utca 5.

: : és Rákóczi-ut Bazar épület : :

* **A Lloyd kávéház** kényelmes nyári helyiségében július hó 27., 28., 29. és 30-án a következő pompás mozgófényképek lesznek bemutatva: 1. Jön a medve. 2. Ellenség. 3. A tűz hely. 4. Kis koldus leány. 5. Kettő közül a harmadik. 6. Kávetermelés Amerikában. 7. Áprilisi tréfa. 8. Helgoland. Belépti díj nincs, kezdete este 9 órakor. Kitűnő italokról és éte-

lekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein és Örlei* kávéház tulajdonosok.

* **Olvassa el kérem!** Ha érdeklí, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű *Wolfram*-égetőt és ami a régiekkel szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki *nem akar* nagy világitást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolfram* égő 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással. 44

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Pénteken: Luxemburg grófja. (Dési Alfréd bucsuja.)

Szombaton: Buridán számara. (Simkó Gizi bucsufelélépte.)

Vasárnap: d. u. Liliom, ese Tatárjárás (Hajnal György bucsufelélépte.)

Hétfőn: Pálinka. (Népdrama, Bihari Ákos vendégfelléptével. Utolsó előadás, a karszemélyzet jutalomjátéka.)

A Pannonia kávéház műsora. 1. Az élet Malaga szigetén. 2. Szicilia látkepe. 3. Sajt és a szerelem. 4. A vezető. 5. A ravasz detektív. 6. A hipnotizált huszár. 7. Az asszonnyá vált macska.

A repülő gép A nyári szinkörben sok mindent elbir a közönség; így jutottunk hozzá Hatvani Ede Repülőgéphez. Kiállottuk vitézül, még kacagtunk is rajta. Mert hiszen van a Repülőgép című énekes bohózatban komikus dolog elég, csak az a baj, hogy nem Nagyváradra, hanem Dragonyesdre szánhatta a szerző. Így nem annyira a darab volt komikus, mint inkább a naivitása. A szereplők sokat tettek, hogy a darab sikeréből. — Hatvani Ede is színész: baritonista — mentül többet megmenthessenek. A közönség kellő nyári hangulatban jól mulatott; még a szerzőt is hívták — tréfából, s ő meg is jelen — komolyan.

IRODALOM.

Az Örökimádás című hitbuzgalmi folyóirat 8. sz. a következő érdekes tartalommal jelent meg: Klett István S. J.: Napkeltekor. — Ruville Péter: A katolikus egyház éltető ereje. — B. H.: XVI. Lajns utolsó áldozása. — Clara Adoratrix: Az alpesek között. — T. K.: A ministránsok védőszentje. — Az állatok világából. — K. I. Sztiz Mária és az Oltáriszentség. — E. K.: Eletképek. — T. K.: Az eucharisztikus világkongresszusok. — A fireói szabadságharc emléke. — Lukács István: Jézus szenvedésének története. — H.: A puszták temploma. — Krasznaynszky Iános: A négerek és az Oltáriszentség. — Gyakori szentáldozás. — Rovatvezető: Reviczky Aladár — Gyermekvilág. Rovatvezető: dr Szyllaba Emil. — Bankett a templomban. — Rőptében a nagyvilág körül. — Egyesületi élet — Halottaink. — E valóban életrel való folyóirat a Központi Oltáregyesület (Budapest, IX. ker., Üllői-ut 75.) kiadásában s dr Makay Lajos szerkesztésében jelenik meg, előfizetési ára egy évre csak 3 korona.

Igazságszolgáltatás.

A »Lőcs«-ről utóljára. A múlt év augusztusában, mint ismeretes, egy vicclapocska indult meg Nagyváradon, »Lőcs« címmel. A Lőcs szerkesztője névleg *Staffel* János

volt, tényleg azonban egy újságíró szerkesztette. A Lőcs pár heti pályafutás után, mint szintén ismeretes, dicstelenül kimult, amennyiben a szerkesztő — kiadó pénzbeszedőjével együtt a hirdetéspénzek és előfizetések körül bűnös manipulációkat követett el. Az ügyet azóta letárgyalta a bíróság és most már megjárta a Lőcs az utolsó fórumot is. Ugyanis tegnap hirdették ki a törvényszéken a Curia ítéletét, amely helybenhagyó.

Állat az emberben. Erdőháti Balogh Sándor bakonyiszegei kerékgyártó állott tegnap a bíróság előtt, hogy számot adjon állatias szenvedélyéért. A falusi Don Juan ugyanis f. évi március 5 én több cimborájával együtt a községi korcsmában ivott. Délután 2 órakor, kissé ittasan, eltávozott a korcsmából, majd kis idő múlva betért Sütő Imréné 59 éves nyomorék özvegyasszonyhoz és erőszakot követett el rajta. Ugyanaz nap még egy másik brutalitást is követett el az állatias kerékgyártó. Egy 11 éves, fejletlen parasztlánykát erővel bevonszolt szobájába és késsel megfenyegetve erkölcsstelen merényletet követett ellene. Az állatias falusi Don Juan ügyét tegnap tárgyalta a bíróság. Az ügyészség két rendbeli büntetést emelt ellene vádat. A védő a vádlott ittas állapotát igyekezett igazolni, de a tanúk vallomása szerint vádlott a tett elkövetésekor nem volt annyira részeg, hogy ne tudta volna, mit cselekszik. A bíróság ennél fogva Erdőháti Balogh Sándort 5 évi fegyházra ítélte. Elnök dr Csulyok Béla, ügyész dr Vattay József védő dr Poynár Széver volt.

Furfangos betörő. Az esküdszéki tárgyalóterem tegnap valóságos zsibvásár képét mutatta. A terem közepére voltak kirakva az országosan ismert betörő, Lévai Gábor lopott holmijai, sok vég vásznak, kartoнок, törülközők, selymek, kendők, szallagok és minden, amit csak egy falusi szatócsbolt nyújthat. Az asztalon egy csomó betörő szerszám, kulcsok, vésők, furók, kalapácsok stb. Ezt a valóságos zsibvásárt Lévai Gábor Csökmőn szerezte össze, ahol Adler Ferenc szatócsot kifosztotta. Lévai Gábor igen tehetséges betörő volt és csoda, hogy kézrekerült. Tudniillik ő több névvel és több lakással is bírt. Lakott Biharmegyében, de ugyanekkor Fejérmegyébe is Darvason és Pestmegyében Rékásán. Ha Biharmegyében, megborotvált valakit, több heti tartózkodásra Fejérmegyébe utazott. Utazott, mindig csak utazott és szépen megélt. A csökmői dolgon azonban mégis rajtavesztett. De itt sem a maga hibájából. Rábizta ugyanis titkát A Nagy Sándor csökmői lakosra, aki ebben az ügyben orgazdassággal van vádolva. Ez meg bevonta a dologba testvérénét, A Nagy Terézt, akinek a padlásán rejtették el a lopott holmikát. Ennyi ember közt már nem marad meg a titok. Így került Lévai Gábor a bíróság elé. Ügyét tegnap kezdte tárgyalni a bíróság, dr Csulyok Béla elnöklete alatt. A tárgyalást azonban a sok tanu miatt csak ma fejezik be. Tegnap 19 tanu hallgattak ki.

TANÜGY.

Magán polgári iskola Nagyváradon.

A jó Isten nem áldott meg minden gyermeket egyforma kiváló szellemi tehetséggel. Némelyik lassan s nehezen gondolkodik. Az ilyen a tömeges oktatásnál elmarad a többiektől s megbukik. A magán iskolában inkább van idő, kevesebb tanuló lévén, az ilyen támogatására. A jobb tehetségűre is hatással van a kevesebb létszám, nem hanyagoldik el, mert itt szinte lehetetlen, hogy 2—3

hónapban egyszer feleljen. Paedagógiailag tehát van jelentősége a magán iskolának. Városunkban most van alakulóban magán polgári fiú és leányiskola. Vezetője, szervezője *Ó Dzsó*.

Évek óta állandó a panasz, hogy a községi polgári leányiskolából 15—30 kimarad. A fiú iskolában pedig nincs kellő tisztaság, mert lehetetlen azt a helyiséget tisztán tartani, ahova 500 polgári iskolai tanuló kívül 1200 iparostanuló is jár hetenkint. A magán polgári külön ajánlható a tehetősebb iparosoknak s kereskedőknek, kik gyermekeiket gyakorlati pályán üzletük tovább vezetésére akarják nevelni. Iparunk felvirágoztatására nincs ez elvnlé hasznosabb. Miért oly híres iparáról Csehország? mert az ősapja is takács volt s a családban a a tökéletességig fejlesztették a mai utódok az ipar egyes ágait. Gazdaságilag a családra ez az elv úgy áll, hogy míg a magyar kézzel font, szőtt stb. a mai unoka nagy kényelmes gyárban dolgozik. Nálunk Váradon sajnos már lámpással kell keresni egy régi iparos családot vagy házat. 4 vagy 6 polgári osztály után művelt, izléssel bíró iparosokat tudnánk nevelni, kik otthon az apa műhelyében, az élet igazi iskolájában tanulnák azután a mesterséget, azon messze időig is, míg középipariskola lesz nálunk esetleg 2 iparágra. Iskolában úgy is nehéz az ipart elsajátítani.

Ajánljuk azért míg a korlátolt létszám betelik a magán polgári a szülőknél. Ha ilyen iskolában több is a tandíj, visszatérül az a gyermek egyéni kiképzésében és a ráfordított nagyobb gondban. Nem idegenre, másra eldobott pénz az, hanem gyümölcsöző tőke saját gyermeke számára. Különbözik nem is oly terhes havi részletekben a tandíj, ami havi 16 korona, de ha 30-nál többen jelentkeznek egy-egy osztályra, 14 koronára lehet leszállítani, a 2 ik esztendőre meg okvetlen le lesz szállítva.

TÁVIRATOK.

Junga Sebő büntetése.

Budapest, július 28. Junga Sebőt hir szerint súlyos idegbaja miatt szabadságolták. A büntetése különben is 3 naptól 3 hónapig terjedhet, tehát Junga nem kerülhet vissza a fogházba. A százados beadta nyugdíjazás iránti kérelmét.

Az angol király esküje.

London, július 28. Az alsóház ülésén a király által a trónlépés alkalmával teendő nyilatkozat tárgyalásánál az ir államtitkár örömeinek adott kifejezést, hogy találtak oly formát a nyilatkozatra, amely a protestáns trónörökös rendet teljesen biztosítja és emellett semmitéle vallásos közösséget nem sért meg. A törvényjavaslat elvetésére vonatkozó javaslatot azután 410 szavazattal 34 ellenében elvetették.

Fűz a tengeren.

New-York, július 28. A Southampton felől érkező »Morus« hajó fedélzetén, Florida közelében tűz ütött ki. Drótnélküli táviróval kért a hajó segítséget, mire a »Comus« nevű hadihajó csakhamar odaérkezett és megmentette a hajó legénységét és nyolcvanhat utasát.

KÖZGAZDASÁG.

A vándorló vásárosok ellen.

Biharmegye törvényhatósága szabályrendeletet készített a vásárlátogatásokra vonatkozólag.

A rendelet ellen Csökmő községe a miatt felebbezett, hogy az megengedi az idegen gyolcs, karton, vászonkereskedőknek, miszerint a vásárokon megjelenhessenek. Ez az intézkedés a szabályrendeletnek sérti annak a kereskedőknek az érdekeit, akik állandó üzlettel bírnak a községekben. A miniszter most intézkedett a fellebbezés ügyében s azt el is fogadta és utasította a vármegyét, miszerint a szabályrendeletet oly formán módosítsák meg, hogy a községekben, ahol gyolcs, karton és vászon kereskedők vannak idegen vásárosokat árusítás céljából nem szabad beengedni. Ezt az intézkedést azzal indokolja a miniszter, hogy a vásárosok nagy konkurenciát csinálnak a helyi kereskedőknek s így azok megélhetése veszélyezve van.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, július 28.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonként.

Buza októberre — — —	9.46
Rozs októberre — — —	7.10
Zab októberre — — —	7.21
Tengeri júliusra — — —	5.65

Irányzat: Gyöngye, kevés üzlet.

Értéktőzsde.

Magyar hitel — — —	852.—
Osztrák hitel — — —	671.—
4%-os koronajáradék — — —	92.15
Államvasut — — —	740.—
Jelzálogbank — — —	489.—
Leszámitoló bank — — —	569.—
Hazai Bank — — —	316.50
Kereskedelmi részv. — — —	754.50
Rimamurányi — — —	689.—
Salgótarjáni — — —	—.—
Közuti vasut — — —	733.—
Városi villamos — — —	380.—
Adria — — —	531.—

Irányzat: Szilárd. Magyar Bank, Hazai Bank, Közuti, Adria, Atlantika emelkedők.

NYILTTÉR.

BUTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u.7.

Hirdetések felvételnek
a kiadóhivatalban.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 18
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 48
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	10 50	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
** Csak ünnep- és vasárnapokon szeptember 15-ig közlekedik.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

(Folytatás.)

78

— Szereti a gyermekeit, mondják és a férjét. S elvégre se az ő hibája, hogy fejedelemnőnek született, hanem csak a szerencsétlensége. Ez mindegy! A népek kell e szerencsétlenség árát megadni. Én azt hiszem, hogy az osztrák asszony jó anya és jó feleség.

— Jó feleség! Eh! Magát ugyan könnyű elémítani. Az állott halat úgy megítélni senki nem tudja az egész piacon. Hát nem képes a szennyfoltot megismerni egy nő hirnevében, azért mert ez királyné? Azt hittem: magának élesebb szaglása van!

— Bizony, madame, a legfinomabb szaglás is eltompulhat egy ilyen helyen, mint ez. De az egészen más dolog. Én csak azt ismétlem, a mit hallok. Maga ismeri a mi asszonyainkat — ők kimondják a mit gondolnak.

— És maga ismer engem. Én is azt mondom, a mit tudok. Esküszöm magának, hogy az osztrák nő könnyelmű, ledér, rosz. Hiszen csupa szeszélyből és tondorkodásból áll az egész asszony. Megmondjam-e, hogy miért ment az operába bérkocsin, mint egy polgártársunk.

— Hogy mulasson, gondolom. Nekik is multság kell ép úgy mint más emberfiának, ámbar selyembe öltözködni mindennap és arany tányérról esznek. A mi azt illeti, én magam is voltam valamikor az Operában.

— S ön azért ment oda, hogy imádójával találkozzék. Becsületszavamra, mámi, jó izlése volt neki.

Az öreg asszony durva kacajra fakadt, nagyokat pislantva, mintha a feltevés nem kevésbé hizelegne neki, mint mulatja ez a gondolat.

— Furcsább dolgok is történtek a nap alatt — felelé. De ez a kérdés nem illet engem, sem a hozzám tartozókat. Én nem vagyok ausztriai főhercegnő, sem Franciaország királynéja, bármi lehesek is majd valamikor, ha a nép kerekedik felül!

— Legalább, ha kegyed királyné lesz, remélem, hogy a dolgokat a tisztességre való némi tekintettel fogja intézni és nem mutatja

ki gyalázatát az egész világnak, mint ő felsége tette pirulás nélkül a múlt éjszaka.

— Hát ennyire ment a dolog?

— Hallgasson. Elmondom az egész történetet. Megállította diszkocsiját az utcán, elbocsátta kíséretét és a bába jött egy bérkocsin. Alarcban volt természetesen.

Alarcos bái! Soha életemben nem voltam alarcos bálban. Ez rendkívüli multság lehet. De ha alarc volt rajta, hogyan ismerhették meg?

A Wolverine mosolygott. Hogyan? ismétlé Ezertéle jel után. Magasságából, alakjából, modorából, melylyel a termen átmegy. Nem sok asszony van Frankonban, aki úgy lépdel, mint Mária Antoinette. Végre drága köveiről és ruháiról.

— Milyen ruhája volt. — kérde a másik kíváncsian. — Fekete selyem gyöngyökkel?

— Nem. Az leend a magáé, ha majd megtették királynénak. Ellenkezőleg, fehér selyem, gyémántokkal. Voltak százan, akik látták kívülem. Az egész társaságban talán senki sem nézett ki oly szépen és feltűnően. A férfiak soha nem vették le róla a szemüket. És ő neki — Frankon királynéjának, a feleségnek s a gyermekek anyjának csak egy ember számára volt szeme.

— A gazember, az arisztokrata! Annak is csinos legénynek kellett ám lennie, hogy ily kitüntetésben részesüljön,

— Egy pillanatra sem távozott oldala mellől. Sugdosott vele tánc közben.

Ez mégis borzasztó.

— Figyelmeztetésül szolgálhat ez a legkalandosabbaknak.

De a királyné nem tett semmi ilyesmit. Egy egész sereg hölgy volt a folyosókon s látták őt kijönni. S nem lehetett tévedni a dologban. Elejtette az alarcát az ajtóban s úgy reszketett a keze, hogy egy egész percet vett igénybe, míg azt megint felizgathatta.

— Ő hát bolond is, nem csak rosz. Én a magamét egy efféle ismerkedés után jól meg erősítettem volna a fülem megé.

— Hire is futott ennek egész Párisban mindjárt más nap. Még most is beszélnek róla. Bizonyára ideje végezni ezzel az érdemtelen ssszonnyal s véget vetni az ő befolyásának, melyet gyenge, mindenre ráehető férjére gyakorol. Ő holnap Párisba fog jönni. Port akar hitetni a szemükbe azzal, hogy meg fogja látogatni a kórházakat s vigasztalni fogja a betegeteket, mint egy Carmelita szűz. Mindez csak a hatásért történik, Vereskonty mámi, de magát meg engem nem oly könnyű ám elémítani. A capucinusokhoz közel akármelyik szűk utcában el lehetni fogni.

(Folyt. köv.)

A mehekészítésért felelős.

Dr. VUOSKIOS GYULA.

A REKLÁM

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári-, kereskedelmi-, ipari-vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az éltető eleme.

Hogyan, hol és mikor érdekelhető a leg-sikeresebben legjobban és legelőször, megtudható

LEOPOLD GYULA

hirdető vállalat betéti társaság-nál

BUDAPEST, VII. k., Erzsébet-körút 41. sz.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel és páratlan pontossággal eszközölnék hirdetések és reklámok az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

256 kitűnő naptár kizárólagos bérlete!

Költségvetések és tervezetek ingyen!

Telefon 12-06.

Dr. Konrád Béla

orvos a Teleky-
utca 6-dik szám
alá (a Városházá-
val szembe) saját
házába költözött.

TÁTRAI ÉS TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és mulakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közelműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárokát és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavító
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,
hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitűnő italokat
és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne menjen egyedül, hanem családjával és barátaival, hogy a kellemes szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsoru —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás. Társas ebédek, vacsorák és abonensek polgári árban lesznek kiszolgálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI szül-
löda, vendéglő és kávéház bérlelője.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal u j o n n a n berendezve.

Mindennemű hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
≡ készíttetnek. ≡

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL“
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapított:
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett
a „Tiszántul“-ban közöltetnek.

Alapított:
1894.

Biharfüred.

A vadregényes szépségű bihari havason
1069 méterre a tengerszintre felelt.

Vasuti állomása Belényes, a
honnan gondozott gyönyörű ut vezet
a fürdőhelyre.

Főszezon július 1-től augusztus 31-ig.
Utószezon szeptember 1-étől 15-ig.

Rendkívül gyógyhatás a légzőszervek be-
tegségeinél; az anyagcsere fokozása. Ét-
vágyat emeli, álmatlanságot megszünteti.

Kellemes vendégszobák 2 koronától felfelé.

Napi étkezés 5 korona, gyermekek
és cselédek 2 korona 50 fillér.

Fürdőárak mérsékeltek.

Kívánatra prospektust küld az igaz-
gatóság.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **W o l f r a m** lámpa **darabja 3.60 kor.**
100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kártell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fény-
képes z-l ámpák ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

Csillárok,

ivlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
céllra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, hővitését, átalakítá-
sát, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

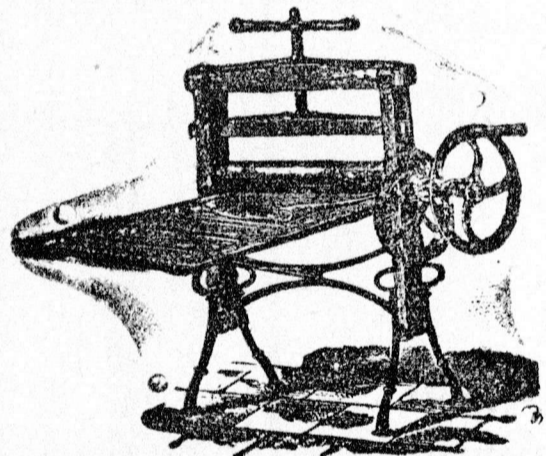
81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Kézi hajtású „Jégkészítő-gép“ állandó működésben. Megtekinthető
az üzletben.

45

Jégszekrények legújabb szer-
kezettel.

FAGYLALT-GÉPEK.

Kerti vasbutorok.

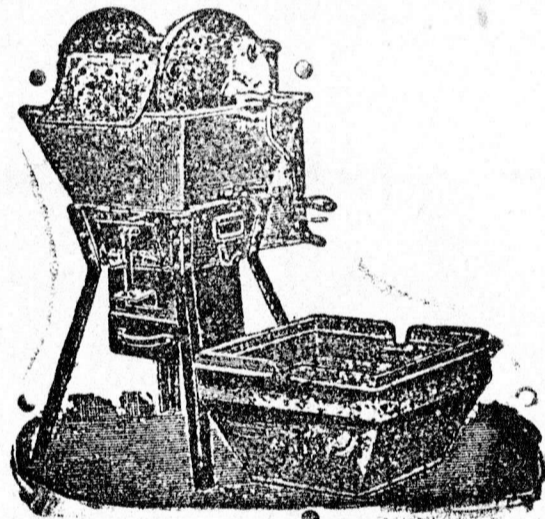
GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó- mángorló- és

facsaró-gépek.

Árjegyzék kívánatra ingyen

és bérmentve.

„A N N A“-bál a Félix-fürdőben.

Szombaton, július hó 30-án

A N N A-bál

lesz a Félix-fürdőben **Egri Balog Gábor** zenekarának
közreműködése mellett.

Kiváló tisztelettel:

Komzsik Alajos,

fürdő bérlő.

349